

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 839/2015-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. decembra 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej Advokátskou kanceláriou [REDACTED], [REDACTED], za ktorú koná konateľ [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6 S 118/2014 z 5. júna 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED], o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. augusta 2015 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 S 118/2014 z 5. júna 2014.

Zo sťažnosti vyplýva, že príslušný Daňový úrad Bratislava (ďalej len „daňový úrad“) vydal 11. apríla 2014 rozhodnutie, ktorým sťažovateľovi uložil povinnosť zložiť zábezpeku vo výške 340 000 €. Proti tomuto rozhodnutiu podal odvolanie elektronickými prostriedkami na e-mail daňového úradu, čo však tento orgán odmietol s odôvodnením, že nebolo podané do elektronickej podateľne podľa § 13 ods. 5 zákona č. 563/2009 Z. z. o správne daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a preto považoval vydané rozhodnutie za právoplatné a preskúmať ho odmietol. Krajský súd žalobu zamietol proti postupu daňového orgánu s odôvodnením, že nejde v danej veci o nezákonný zásah, sťažovateľ mal dať žalobu podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) a domáhať sa súdneho prieskumu písomnosti. Krajský súd navyše odmietol návrh obrátiť sa na Súdny dvor Európskej únie o vyriešenie prejudiciálnej otázky týkajúcej sa tohto sporu. Postup a rozsudok krajského súdu napáda sťažovateľ predovšetkým z toho dôvodu, že *«Za najzávažnejšie porušenie považujeme porušenie práva na zákonného sudcu. Pred konečným rozhodnutím vo veci odňal porušovateľ sťažovateľovi právo preveriť súlad postupu žalovaného s právom EÚ predbežnou otázkou na ESD, hoci prípadom je nesporne dotknutá sloboda podnikania a nie je známy žiadny stabilný záver ESD k takému prípadu. Podľa nás je dostatočne zjavné, že neprímeranými formálnymi prekážkami pri uplatňovaní práv vyplývajúcich z podnikania (akými je aj odmietnutie odvolania v dôležitej daňovej veci) je obmedzená sloboda podnikania. Keďže sloboda podnikania je upravená predpismi, ktorými je SR priamo viazaná, rozhodnutie bez ich preskúmania je bez ďalšieho arbitrárne.*

Nesúhlasíme preto s argumentáciou porušovateľa, keď odmietol podať prejudiciálnu otázku so stručným odôvodnením, že:

a) nejde o súd rozhodujúci v poslednom stupni voči ktorému nie je prípustný opravný prostriedok

b) nejde ani o posúdenie platnosti práva Únie, ale výlučne o otázku výkladu zmluvy o fungovaní EÚ

Ad a) V zmysle § 250v ods. 7 nie je voči rozhodnutiu súdu o žalobe podľa piatej hlavy piatej časti OSP prípustný žiadny opravný prostriedok. Odôvodnenie Sťažovateľa je teda v priamom rozpore s ustanovením OSP.

Ad b) V zmysle čl 267 ZFEU: „Súdny dvor Európskej únie má právomoc vydať predbežný nález o otázkach, ktoré sa týkajú: a) výkladu zmlúv...“ Odôvodnenie Sťažovateľa je teda v priamom rozpore s čl. 267 ZFEU. ...

Sťažovateľ Rozsudkom toto právo na prístup k súdu porušil, nakoľko Žalobu zamietol z dôvodu, že podľa jeho názoru sa sťažovateľ nemal domáhať svojich práv prostredníctvom žaloby na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, nakoľko v danom prípade bolo zaslané oznámenie, ktoré treba považovať za rozhodnutie. Avšak súd pritom ani nezdôvodnil a nešpecifikoval údajnú judikatúru o tom, čo všetko je považované za rozhodnutie, čo zakladá arbitrárnosť rozhodnutia.

Máme za to, že v uvedenej veci, keď Daňový úrad odmietol akceptovať podané odvolanie, musí existovať možnosť obrátiť sa na súd v rámci inštitútu správneho súdnictva, a musí ísť jedine o piatu hlavu piatej časti OSP, t.j. žalobu o nezákonný zásah.

Nemožnosť použiť druhú, tretiu a štvrtú hlavu piatej časti OSP

Existencia rozhodnutia správneho orgánu je conditio sine qua non možnosti postupovať podľa druhej hlavy piatej časti OSP. Sťažovateľ však žalobou nenapáda žiadne rozhodnutie, ale napáda „neakceptáciu odvolania“ voči rozhodnutiu Daňového úradu zo strany Daňového úradu. Sťažovateľ požaduje, aby Daňový úrad podané odvolanie vzal na vedomie a buď ho považoval za riadne doručené alebo v zmysle §13 ods. 8 Daňového poriadku vyzval sťažovateľa na odstránenie nedostatkov odvolania. Voči rozhodnutiu Daňového úradu by takáto žaloba bola neprípustná pre rozpor s § 247 ods. 2 OSP.

Ak teda nie je možné domáhať sa súdnej ochrany podľa druhej hlavy (rozpor s §247 ods.2 OSP), a nie je to možné ani podľa tretej hlavy (rozpor s § 250I ods.1 OSP) a nedá sa hovoriť ani o nečinnosti Daňového úradu v zmysle § 250t OSP (nakoľko ten sťažovateľovi jasne oznámil, že podané odvolanie nepovažuje za doručené a nebude sa ním nikdy zaoberať), zostala sťažovateľovi otvorená jediná možnosť ako sa domáhať súdnej ochrany, a to práve podanie žaloby podľa piatej časti piatej hlavy OSP. Nakoľko porušiteľ v Rozsudku Žalobu podanú na základe § 250v OSP zamietol, nemal by sťažovateľ už iné možnosti domáhať sa ochrany svojich práv súdnou cestou.

Máme teda za to, že porušiteľ nezákonným spôsobom zamietol Žalobu a tým porušil právo sťažovateľa na prístup k súdu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. ...

Z oznámenia Daňového úradu vyplýva, že nerešpektuje odvolanie sťažovateľa a považuje prvostupňové rozhodnutie za konečné a právoplatné. Takým stanoviskom je vážne obmedzené ústavné právo sťažovateľa na spravodlivý proces v časti práva domáhať sa preskúmania prvoinštančného rozhodnutia a vôbec práva na spravodlivosť, ktorá je týmto odmietnutá.

Žiaden subjekt ani štát nie je oprávnený obmedzovať práva iného, pokiaľ na to nemá právny dôvod a ak sú dôvody v rozpore, dôvod dostatočnej právnej sily. V predmetnom konaní Daňový úrad zdôvodnil svoje stanovisko len tým, že odmietnutie má byť dôsledkom porušenia povinnosti podľa § 14 ods. 1 DP, pričom podľa neho nie je možná sanácia podania podľa § 13 ods. 6 DP ani výzva na odstránenie nedostatkov podľa § 13 ods. 8 DP.

Ustanovenie § 14 ods. 1 DP nechráni žiadne ústavné právo. Je len vyjadrením práva štátu na efektívnu správu financií t.j. na šetrenie nákladov na komunikácii a času pri vybavení podania. Bez ohľadu na akékoľvek ďalšie argumenty k tejto povinnosti podľa sťažovateľa platí, že jej výkon nemôže obmedziť ústavné práva, keďže majú vyššiu právnu silu a chránia vyššie spoločenské hodnoty.

Porušovateľ nielenže svojimi rozsudkami chráni porušovanie ústavné právo sťažovateľa na dvojinštančnosť konania, ale ešte aj nesprávne vykladá zákonné dôvody zamietnutia Žalôb. Také obmedzenie je podľa sťažovateľa nevyhnutne porušením ústavných práv.

Považujeme za podstatné zdôrazniť, že Daňový úrad mal odvolanie k dispozícii v zákonnej lehote (potvrďuje to oznámením o odmietnutí) a toto odvolanie obsahuje podrobné dôvody a právnu argumentáciu, pre ktoré možno považovať napadnuté rozhodnutie za nesprávne. Porušovateľ mal o tomto vedomosť, a kvôli čisto formálnemu výkladu piatej hlavy piatej časti OSP zamietol Žalobu sťažovateľa bez toho, aby sa zaoberal tým, či nie sú postupom Daňového úradu porušené ústavné práva sťažovateľa na spravodlivý proces, ktorého neoddeliteľnou súčasťou je aj zásada dvojinštančnosti konania. S týmto vedomím napriek tomu chráni značné porušovanie práva zo strany Daňového úradu. Takýto prístup je podľa nás už len z faktického pohľadu nezlučiteľný s princípom spravodlivého procesu.»

Na základe uvedeného sťažovateľ žiadal o vydanie tohto nálezu:

„1. Krajský súd v Bratislava rozsudkom sp. zn. 6S/118/2014 zo dňa 05.06.2015 porušil právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Ústavný súd zrušuje rozsudok Krajského súdu sp. zn. 6S/118/2014 zo dňa 05.06.2015 a vracia vec Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 355,43 EUR, ktorú je porušovateľ povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu č. [REDAKOVANÉ] do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, čo dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podstatou sťažnosti je námietka sťažovateľa, že krajský súd nesprávne vyložil ustanovenie § 250v OSP, keď konštatoval, že mal postupovať vo veci podaním žaloby podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku.

Na tomto mieste je potrebné uviesť, že ústavný súd už o nároku sťažovateľa rozhodoval, keď jeho sťažnosť odmietol pre nedostatok právomoci ústavného súdu pod sp. zn. II. ÚS 641/2014 z 30. septembra 2014, keď predmetom konania bolo preskúmanie rozhodnutia daňového orgánu vo veci vydania zloženia zábezpeky v sume 340 000 €. V tomto konaní ústavný súd konštatoval, že pred uplatnením nároku na ústavnom súde je povinný o veci rozhodnúť príslušný všeobecný súd v rámci správneho súdnictva. Sťažovateľ toto urobil a výsledkom je preskúmanie napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

V podstatných dôvodoch krajský súd uviedol:

«Predmetom súdneho prieskumu bolo posúdiť návrh navrhovateľa v intenciách uvedených požiadaviek, pričom súd dospel k záveru, že alternatívnemu návrhu nemožno vyhovieť. Vzhľadom na nižšie uvedené návrh súd vyhodnotil ako neprípustný a preto ho zamietol.

Súd považuje za potrebné uviesť, že konanie o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy predstavuje subsidiárnu formu súdnej ochrany v správnom súdnictve, ktorú možno aplikovať iba v prípade, ak iná právna možnosť ochrany chýba.

Ustanovenie § 250v O. s. p. pojem „zásah“ nedefinuje; jeho definíciu neobsahuje ani iný zákon. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že ide o súdnu ochranu pred faktickými nezákonnými zásahmi orgánov verejnej moci, ktoré nie sú rozhodnutím alebo iným individuálnym aktom. Judikatúra považuje za zásah nezákonný resp. v širšom zmysle protiprávny, útok orgánov verejnej moci proti subjektívnym verejným právam fyzickej alebo právnickej osoby spočívajúci v postupoch orgánu verejnej správy alebo v jeho činnosti, úkone, pokyne, prípadne nečinnosti. Musí ísť o priamy zásah do subjektívnych verejných práv (napr. porušenie práva na život, práva na osobnú slobodu, práva na ochranu vlastníctva, práva na ochranu obydlia a pod.), ktorý trvá, prípadne trvajú jeho následky

alebo hrozí jeho opakovanie. Takýto zásah orgánu verejnej správy správny súd nemôže zrušiť, môže však správne orgánu zakázať, aby v porušovaní dotknutého práva pokračoval a ak je to možné správne orgánu prikázať, aby obnovil stav pred zásahom.

Z uvedených ustanovení daňového poriadku vyplýva, že s účinnosťou od 01.01.2014 vznikla žalobcovi ako platiteľovi DPH povinnosť doručovať všetky podania správcovi dane formou elektronických prostriedkov. Zákon vo svojich ustanoveniach špecifikuje spôsob a formu komunikácie v daňovom konaní medzi daňovými subjektmi a finančnou správou.

V správnom súdnictve postupom podľa piatej časti, druhej hlavy O.s.p. súd skúma (po vyčerpaní prípustných riadnych opravných prostriedkov) rozhodnutie a aj postup orgánov štátnej správy, či sú v súlade s príslušnými právnymi predpismi. Súd preskúmava aj úkony orgánov, ktoré nespĺňajú formálne náležitosti rozhodnutia, ak sú jeho individuálnymi právnymi aktmi dotknuté práva a záujmy účastníkov konania.

Súd v danej veci musel posúdiť, či došlo k naplneniu jednotlivých znakov, ktorými je nezákonný zásah v ustanovení § 250v O. s. p. vymedzený:

- zásah nie je rozhodnutím,
- zásah bol zameraný priamo proti fyzickej alebo právnickej osobe alebo proti nim vykonaný,

- zásah alebo jeho dôsledky trvajú alebo hrozí jeho opakovanie,

Pre úspešnosť návrhu je rovnako potrebné aby,

- navrhovateľ vyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis,
- návrh bol podaný do 30 dní odo dňa, keď sa osoba dotknutá zásahom o ňom dozvedela, najneskôr však do jedného roka odo dňa, keď k nemu došlo.

- navrhovateľ sa nedomáhal iba určovacieho výroku, že zásah je alebo bol nezákonný. ...

V návrhu musí navrhovateľ preukazovať aj to, že vyčerpal prostriedky, ktorých použitie na nápravu umožňuje osobitný zákon, spravidla zákon, ktorý ukladá správne orgánu konať, ale nemožno vylúčiť ani iný zákon, napríklad zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre. Pôjde o právne prostriedky, ktorých vyčerpanie je v jeho dispozícii, pričom ich môže použiť bez súčinnosti (bez odkázanosti) s iným orgánom verejnej moci. ...

Zo zistení súdu vyplýva, že síce bola splnená zákonná podmienka na uplatnenie predmetného návrhu z hľadiska zachovania lehôt (30 dňovej subjektívnej aj ročnej

objektívnej) avšak v danom prípade existovala iná možnosť právnej ochrany, a to podanie žaloby podľa druhej hlavy, piatej časti O.s.p. proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov. Navrhovateľ potom nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, nejedná sa o priamy zásah do subjektívnych verejných práv, a preto nie je právny dôvod na subsidiárnu formu súdnej ochrany v správnom súdnictve podľa § 250v O.s.p., tak ako to využil navrhovateľ.»

Sťažnosť treba považovať za zjavne opodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko

odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Sťažovateľ v sťažnosti poukázal aj na rozdielnú prax výkladu právnych noriem týkajúcich sa danej problematiky senátmi krajského súdu. V tomto smere ústavný súd poukazuje na to, že nie je úlohou ústavného súdu zjednocovať rozhodovaciu prax všeobecných súdov, lebo zjednocovanie rozhodovacej praxe je vecou odvolacích súdov, resp. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Podstatné je, či sú odlišné názory všeobecných súdov ústavne konformné, lebo v kladnom prípade niet dôvodu na to, aby ústavný súd do takýchto záverov zasiahol (mutatis mutandis I. ÚS 199/07, I. ÚS 18/08, II. ÚS 273/08).

Podľa názoru ústavného súdu výklad krajského súdu uvedený v napadnutom rozhodnutí nejaví známky arbitrárnosti či zjavnej neopodstatnenosti, a preto ho možno považovať za ústavne konformný. Neprichádza preto do úvahy, aby ústavný súd do namietaných záverov krajského súdu zasiahol.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2015